

XV. gimnazija, Zagreb

30. kolovoza 2021.

**Stručni skup za osposobljavanje pripravnika za
odgojno-obrazovni rad i polaganje stručnoga ispita iz
francuskoga jezika**

Esej na stručnom ispitu iz francuskoga jezika

Predavač: *Senka Škrnjug, prof.*

Sadržaj izlaganja:

- O eseju
- Kompozicija eseja
- Plan pisanja eseja
- Temeljne sastavnice vrednovanja eseja
- Njčešće pogreške koje se pojavljuju na ispitu
- Jezični savjeti
- Jezična norma
- Literatura

Esej na stručnom ispitu iz francuskoga jezika

- 3 sata
- 3 teme
- 4 lista (800 – 1000) riječi
- margina
- odvojiti dijelove eseja, uvući odlomke
- Hrvatski pravopis, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Esej

- **Esej** pripada diskurzivnim književnim oblicima, tekstovima koji se nalaze između znanosti i umjetnosti.
- Sa znanošću ih povezuje analitički pristup temi, a s književnošću sam način obrade – umjetnička i stilska dotjeranost.
- **Književno-znanstvene vrste**; ujedinjuju značajke književnoga sa značajkama znanstvenoga teksta (**subjektivno i objektivno**).
- Karakteristike: objektivnost, činjenice, argumentacija; ali i naš način razmišljanja, stavovi, naša osobnost.

-
- Esej (engl. essay, franc. essai: pokušaj, ogled), prozna književna vrsta po tematici bliska raspravi ili znanstvenom tekstu, po stilskim sredstvima srodna beletristici. (*Hrvatski enciklopedijski rječnik. 2002. Novi Liber. Zagreb.*)
  - Esej je književna vrsta u kojoj biva uedinjena znanstvena namjera u obradi određenog pitanja, teme, s težnjom da se ta obrada na umjetnički konkretan, živ, uvjerljiv i stilski dotjeran način, takav način u kojem dolaze do izražaja i sposobnosti pisca da ostvari umjetničke dojmove.

(Milivoj Solar: Teorija književnosti)

Esej je kraća prozna vrsta u kojoj se obrađuje različita tematika, bilo iz života ili iz znanosti, na način koji uključuje razmišljanje i zaključivanje, ali također ima i sposobnost umjetničkog oblikovanja.

U eseju do izražaja dolazi osobni stav pisca, njegov izbor problema o kojima piše i njegov vlastiti način izlaganja i zaključivanja, ali moraju biti prisutne i vrijednosti koje pripisujemo znanosti i filozofiji: određena dosljednost u zaključivanju, uviđanje važnosti nekih tema i sklonost prema misaonoj razradi problematike.

Wikipedia

-
- Prototipovi eseja: neka Platonova, Senekina, Horacijeva i Ciceronova djela
  - Začetnikom eseja smatra se francuski filozof i književnik **Michel de Montaigne** (1533. – 1592.), francuski renesansni pisac i mislilac, *Eseji*, 16. stoljeće
  - Za razvoj eseja već u renesansi velike zasluge ima engleski filozof Francis Bacon (1561. – 1626.)
  - Danas je esej vrlo popularna i otvorena vrsta
  - Razlikujemo različite tipove eseja u mnogim područjima
  - Esej zauzima i važno mjesto u suvremenim romanima, u suvremenoj književnosti (M. Krleža: Povratak Filipa Latinovicza, R. Marinković: Kiklop)

Kompozicija eseja

TRODIJELNA STRUKTURA:

- UVOD
- RAZRADA
- ZAKLJUČAK

-
- Esej mora imati čvrstu logičnu strukturu, kompoziciju
  - Mora pratiti tijek, slijed misli, povezanost
  - Rečenice neka ne budu ni preduge ni prekratke (10 – 15 riječi)
  - izbjegavati mnogostruko složene rečenice

UVOD

- jezgrovit, sažet, zanimljiv, razumljiv
- iznošenje neke osnovne tvrdnje, stava, mišljenja koje će se razrađivati
- kratak opis zadatka, problema ili sadržaja u razradi
- najavljuje temu eseja i plan razrade

RAZRADA (središnji dio)

- središnji, najopsežniji i najvažniji dio eseja
- tema se postupno razrađuje, propitkuje, objašnjava iz zadane točke gledišta
- dokazivanje (argumentiranje), parafraziranje, navodi (citati), uspoređivanje
- dijelovi rada mogu se grupirati u podcjeline (ulomke)

ZAKLJUČAK (završni dio)

- sažeto iskazivanje stavova i spoznaja proizašlih logičkim rasuđivanjem iz razrade
- zaključak kojim se tvrdnja potvrđuje
- može sadržavati osobni stav o razrađenoj temi

PLAN ISTRAŽIVANJA TEME I PLAN PISANJA ESEJA

---

1. Temeljito analizirati i propitati temu

- (Što? Kako? U kojoj mjeri? Zašto? Kojim postupcima? Kada? Gdje? Tko?...)
- bilježenje ključnih pojmova, ideja i misli, asocijacija
- pisanje natuknica
- mentalna mapa
- odabiranje i strukturiranje problematike

---

2. Prisjetiti se izvora znanja

- primarna i sekundarna literatura iz lingvistike, metodike, pedagogije, psihologije i drugih područja
- vlastita iskustva (iz prakse)
- argumentiranje stavova, tvrdnji, promišljanja

---

3. Sastaviti plan eseja

- skicirati uvod, razradu, zaključak

---

4. Napisati detaljnu razradu

- ponovno pročitati koncept, provjeriti odabrane argumente
- grupirati pitanja prema problemima koja postavljaju
- velike cjeline podijeliti na podcjeline (ulomke)

---

5. Napisati uvod i zaključak

6. Pročitati esej i ispraviti pogreške

7. Prepisati esej čitko i uredno

Što pristupnik mora znati, razumjeti i moći učiniti kako bi uspješno napisao esej:

- sadržajno, smisleno i logično oblikovati vezani tekst i odgovoriti na zadanu temu
- obrazložiti, argumentirati tvrdnje
- pokazati poznavanje primarne i sekundarne stručne literature
- pisati esejistički odgovarajućim stilom i rječnikom
- primjenjivati norme hrvatskoga standardnoga jezika
- napisati esej u zadanome vremenu
- pisati čitko i uredno

Temeljne sestavnice vrednovanja eseja

1. Poznavanje i razumijevanje odabrane teme

- razumjeti i problematizirati odabranu temu
- potkrijepiti tvrdnje stručnom literaturom (lingvistička, metodička, pedagoška, psihološka), citatom, parafrazom, osobnim stavovima i iskustvom
- sintetizirati argumente i stavove

2. Povezanost teksta

- sadržajno oblikovanje i kompozicijska cjelovitost (uvod, razrada, zaključak)
- smislenost i logičnost
- prikladan stil (znanstveni i književnoumjetnički stil)

3. Uporaba hrvatskoga standardnoga jezika

- pravopisna točnost
- morfološka točnost
- sintaktična točnost
- leksička točnost (funkcionalan izbor i uporaba riječi i izraza)

Primjer opisne ocjene rada:

Položio/ položila

Nije položio/ nije položila

U radu je ostvarena kompozicijska cjelovitost. Uz naznačene propuste pripravnik/pripravnica iskazuje poznavanje temelja hrvatske pravopisne i gramatičke norme. Izostali su argumentirani stavovi te smislenost i logičnost u povezivanju tvrdnji koje su iznesene osiromašenim leksikom.

Jezični savjeti

Učestale pogreške koje se pojavljaju na ispitima

Uporaba spojnih riječi (tekstnih konektora):

- za proširenje dokaza i misli: kao dodatak, slično, također, osim toga, nadalje uz to, uostalom, k tomu, vezano uz to...
- za suprotstavljavanje dvaju gledišta: ipak, međutim, suprotno od, s obzirom na to, uzevši u obzir da, unatoč tomu, s druge strane...
- za potkrepljivanje argumenata ili davanje primjera određenog mišljenja ili stava: na primjer, u ovom primjeru, potanko, iscrpno, s pojedinostima, napose, primjerice...
- za zaključivanje glavne tvrdnje ili misli u nekom odjeljku ili u radu: kao zaključak, u zaključku, ukratko, kao rezultat, zbog toga, može se zaključiti, završno...

-
- riječi iz kolokvijalnoga govora i žargonizmi ne smiju se unositi u tekst
  - izbjegavati pisanje kratica, navoditi punu riječ: (npr. > na primjer)
  - brojeve treba pisati slovima: jedan, dva (ne 1, 2)
  - 158 (sto pedeset (i) osam)
  - izbjegavati puko nabrojanje stručnih pojmova bez povezivanja i argumentiranja

Futur I.

---

1. ću pisati	1. ćemo pisati
2. ćeš pisati	2. ćete pisati
3. će pisati	3. će pisati

1. pisat ću	1. pisat ćemo
2. pisat ćeš	2. pisat ćete
3. pisat će	3. pisat će

Pisanje negacije:

---

1. ne ću	1. ne ćemo
2. ne ćeš	2. ne ćete
3. ne će	3. ne će

1. neću	1. nećemo
2. nećeš	2. nećete
3. neće	3. neće

Kondicional I. (aorist glagola biti)

---

1. ja bih učila

1. mi bismo učili

2. ti bi učila

2. vi biste učili

3. ona bi učila

3. oni bi učili

-
- u zavisno složenim rečenicama nije ispravno koristiti dva futura I.

Nepravilno: Kad ćemo pročitati lektiru, analizirat ćemo temu djela.

Pravilno: Kad pročitamo lektiru, analizirat ćemo temu djela.

Kad budemo pročitali lektiru, analizirat ćemo temu djela.

Uporaba čestice *li* u pitanjima:

Nepravilno: Da li ste pročitali lektiru?

Pravilno: Jeste li pročitali lektiru?

Nepravilno: Da li biste mi posudili knjigu?

Pravilno: Biste li mi posudili knjigu?

Pisanje datuma:

Uvijek koristiti genitiv: Ispit imamo 22. rujna (dvadeset drugog)

Vraćam se 17. ožujka (sedamnaestog)

Igor ima rođendan 3. veljače (trećeg)

-
- Mjesto (u nominativu) uz datum, **piše se zarez**
Zagreb, 30. kolovoza 2021.
  - Mjesto (u prijedložnom izrazu) uz datum, **ne piše se zarez**
U Zagrebu 30. kolovoza 2021.

Uporaba prijedloga *s/ sa* u instrumentalu:

- instrumental društva i načina dolazi s prijedlogom *s/ sa*: s roditeljima, s radošću, s obzirom
- instrumental sredstva ne dolazi s prijedlogom: Putujemo vlakom. Pišem olovkom.
- *sa* + *s, š, z, ž*: sa sinom, sa ženom, sa Zrinkom, sa Šimunom,
sa mnom, sa psom

Uporaba prijedloga *kroz*:

Prijedlog *kroz* označava kretanje

Nepravilno: Kroz učenje postajemo bolji.

Kroz literaturu saznajemo...

Pravilno: Učenjem postajemo bolji.

Proučavajući literaturu saznajemo...

ako/ ukoliko

Ispravno je koristiti veznik *ako*:

Ako pročitaš zadano djelo, sigurno ćeš dobiti dobru ocjenu.

Ukoliko vezni parnjak i dolazi ako se u istoj rečenici nalazi *utoliko*:

Ukoliko pročete svu propisanu literaturu, utoliko imate dobre izgleda položiti ispit.

zbog/ radi

Prijedlog *zbog* označava uzrok (*Zbog čega? Što je uzrok? Zašto?*), a prijedlog *radi* namjeru (*Radi čega? Što je cilj? S kojom namjerom?*)

Ljudi iseljavaju zbog siromaštva.

Odlaze u strane zemlje radi boljih uvjeta života.

Uporaba prijedloga *nasuprot, unatoč, usprkos*

Prijedlozi nasuprot, unatoč, usprkos koriste se uz **dativ** (komu, čemu), a ne uz **genitiv** (koga, čega):

Nepravilno: Uspjela je usprkos poteškoća. (genitiv)

Sjedi nasuprot nje.

Pravilno: Uspjela je usprkos poteškoćama. (dativ)

Sjedi nasuprot njoj.

Uporaba priloga *daleko*:

Nepravilno: Čitajući knjige naučit ćemo daleko više.

Pravilno: Čitajući knjige naučit ćemo puno više.

Uporaba brojevnihi priloga:

Nepravilno: Danas sam ispravila oko dvadesetak eseja.

Pravilno: Danas sam ispravila oko dvadeset eseja.

Danas sam ispravila dvadesetak eseja.

(**pleonazam** – izricanje jednog istog sadržaja istodobno dvama izrazima)

Brojevine imenice:

- *Dvojica, trojica, četvorica...* (samo za muški rod)
- *Dvoje, troje, petero...* (muški i ženski rod)
- *Dvije, tri, šest...* (ženski rod)

Deklinacija brojeva *jedan, dva, tri i četiri*:

N	<i>dva</i>	<i>dvije</i>	<i>tri</i>	<i>četiri</i>
G	<i>dvaju</i>	<i>dviju</i>	<i>triju</i>	<i>četiriju</i>
D	<i>dvama</i>	<i>dvjema</i>	<i>trima</i>	<i>četirima</i>
A	<i>dva</i>	<i>dvije</i>	<i>tri</i>	<i>četiri</i>
V	<i>dva</i>	<i>dvije</i>	<i>tri</i>	<i>četiri</i>
L	<i>dvama</i>	<i>dvjema</i>	<i>trima</i>	<i>četirima</i>
I	<i>dvama</i>	<i>dvjema</i>	<i>trima</i>	<i>četirima</i>

Prilozi *gdje/ kamo/ kuda*:

- **Gdje** – prilog mjesta: Gdje se nalazi vaša škola? (lokacija)
- **Kamo** – smjer, cilj: Kamo putujemo? (odredište, cilj)
- **Kuda** – kojim pravcem: Kuda idemo? Idemo Ilicom. Preko Bosne i Hercegovine. (put kojim idemo)

-
- S nikim > ni s kim
  - O ničemu > ni o čemu
  - Po ničemu > ni po čemu
  - Za ništa > ni za šta
  - U nikakvim > ni u kakvim

Riječi i izrazi koje nije dobro koristiti:

- Par > nekoliko
- Pošto > budući da, jer... (veznik budući da dolazi na početku rečenice, ne u sredini)
- No međutim > no/međutim
- Za + infinitiv (za čitati > za čitanje)
- Da +prezent > infinitiv (Htjela je da napiše > Htjela je napisati)
- Pažnja > pozornost
- Dozvoliti > dopustiti

-
- Tok > tijek
  - Sticati > stjecati
  - Bez da > a da
  - Ju > je
  - Zahvaljujem se > zahvaljujem
  - Na osnovu > na osnovi (osnova, *im. ž.r.*, L)
  - Koristiti aktivne glagolske oblike, pasivni oblicu nisu karakteristični za hrvatski jezik

Pisanje negacije:

Negacija uz glagole piše se odvojeno

Niječna čestica *ne* piše se sastavljeno samo:

a) u slučajevima kad zajedno s glagolom daje potvrdno (jesno) značenje:

nestati, nestajati, nedostati, nedostajati, nenavidjeti (mrziti)

b) u oblicima: *nemoj, nemojmo, nemojte; nemam, nemaš, nema, nemamo, nemate, nemaju; nemaj, nemajmo, nemajte, nemajući*

-
- Negacija uz imenice i pridjeve piše sastavljeno (nečovjek, nehumano)

Položaj zanaglasnice

Zanaglasnice – nenaglašene riječi koje se nalaze iza naglašene riječi: glagolske, zamjениčke, čestica li

Mirosla Krleža je napisao roman *Povratak Filipa Latinovicza*.

Miroslav Krleža napisao je roman *Povratak Filipa Latinovicza*.

Radnja romana se odvija u Zagrebu.

Radnja romana odvija se u Zagrebu

Pouka/poduka

Poučavati/podučavati

- Pouka: spoznaja stečena iskustvom (to mi je pouka)
- Poduka: davati znanje komu u obliku raznih oblika nastave; instrukcije, podučavanje , nauk
- Poučavati, poučiti: 1. dati pouku komu
2. pridonijeti čijem iskustvu (život će te poučiti)
- Podučavati, podučiti: učiti koga, davati poduku, instruirati, davati satove

Pravopisne teme:

- Pisanje glasova č, ć, đ, dž
- Refleks jata (ije/je/e/i)

(htjela, htjelo, htio

dio, djelo: U završnom dijelu ovog djela.

ocjena, ocijeniti, ocjenjivanja, procjena, procijeniti, procjenjivanje

naposljetku

Sljedeće zadatke riješite sljedeći navedene naputke.)

-
- Pisanje velikog i malog početnog slova
  - Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi
  - Pisanje riječi iz stranih jezika
  - Pravopisni znakovi i interpunkcija

Pisanje riječi iz drugih jezika:

- Tuđe riječi treba upotrebljavati tek onda kad za pojmove koji se njima izriču nemamo dobrih zamjena u svom jeziku i ne možemo ih lako načiniti.
- Čuvati, poštivati izvornost, originalni oblik/prilagoditi

Pisanje vlastitih imena

- Vlastita imena koja završavaju ne nenaglašeno *–o* ili *–a* mijenjaju se kao i naša imena s tim završecima; na isti način tvore i posvojne pridjeve:

Bilbao, *-aa*; Chicago, *-ga*; Spinoza, *-e*; Tasso, *-sa*

- Vlastita imena u kojima je krajnje *–o* naglašeno zadržavaju *–o* u čitavoj promjeni i u tvorbi pridjeva:

Hugo, Hugoa, Hugoov

Rousseau, Rousseaua, Rousseauov

-
- U muških imena koja završavaju na muklo *–e* piše se to *–e* u čitavoj promjeni i u posvojnomo pridjevu:

Shakespeare, Shakespearea

Molière, Molièrea

- U vlastitih imena koja završavaju na *–i*, *–y* ili (u engleskom) na *–ee* umeće se između osnove i nastavka *j*:

Leopardi, –ija; Kennedy, –yja, yjev; Lee, –ja, –jev

Ako *y* služi samo kao pravopisni znak ili ako se *i*, *y* čitaju kao *j*, ne umeće se novo *j*

-
- Ostala vlastita imena primaju padežni ili pridjevni nastavak na nominativni oblik: *Didert, Diderota, Diderotov; Dante, Dantea, Danteov; Camus, Camusa, Camusov*

Ispadanje suglasnika:

---

zadatak – zadaci/zadatci

podatak – podaci/podatci

naputak – napuci/naputci

Pisanje zareza

Zarez se piše:

- U nizanju, nabrajanju
- Pri uvođenju neovisnih rečeničnih dijelova (vokativ)
- Pri naknadnom dodavanju i umetanju
- Pri isticanju
- Pri izricanju suprotnosti
- U inverziji
- U upravnom govoru

Navodnici

- „.....”

Literatura:

- Hrvatski pravopis, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013.
- Babić – Finka – Moguš: Hrvatski pravopis, ŠK, Zagreb, 1996.
- Težak – Babić: Gramatika hrvatskoga jezika, ŠK, Zagreb
- Milivoj Solar: Teorija književnosti, ŠK, Zagreb
- Mrežne stranice (Jezični portal)